

Schmallenbergvirus spritt i Sverige under sommar- höst 2012

Ny provtagning visar stor spridning av viruset i Sverige.

Schmallenbergvirus är ett nyupptäckt virus som sprids med svidknott och som drabbar idisslare såsom nötkreatur, får och get. Viruset har spridits genom Europa under senare delen av 2011 och även under 2012.

Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt har sedan Schmallenbergviruset först upptäcktes, i Tyskland hösten 2011, genomfört flera olika övervakningar för att få kunskap om smittläget i Sverige. Undersökningar genomförda under hösten visar nu stor spridning av viruset i Sverige:

- Under november 2012 har det genomförts en nationell tankmjölksundersökning där mjölkprover från 589 av totalt 750 mjölkkobesättningar nu är analyserade. Av dessa är 409 prover positiva med avseende på förekomst av antikroppar mot Schmallenbergviruset. Se karta för geografisk fördelning av de prover som hittills analyserats.
- Förekomst av virus har påvisats i tre prover från svidknott. Ett prov med svidknott tillhörande *Culicoides obsoletus*-komplexet och ett prov med svidknott tillhörande *Culicoides pulicaris*-komplexet infångat den 3 september i Skåne län, samt ett prov med svidknott tillhörande *Culicoides obsoletus*-komplexet infångade den 26 september på gränsen mellan Hallands och Västra Götalands län.
- I en fårbesättning i Kalmar län visade sig ovanligt många tackor inte vara dräktiga vid en dräktetsundersökning. Nio stycken av dessa provtogs och sex stycken av dem hade antikroppar av Schmallenbergsviruset.

Den omfattande övervakning som genomfördes under våren 2012 påvisade ett får och en nötbесättning, båda i Blekinge län, med antikroppar mot viruset. Men ingen förekomst av virus hittades. De serologiska reaktionerna var inte relaterade till besättningar med kliniska symtom. Dessa tidiga fynd kan ha visat en infektion med viruset från året innan och det var inte möjligt att konstatera att viruset spreds aktivt mellan svenska besättningar.

Mot bakgrund av dessa undersökningar kan man nu med säkerhet säga att den stora spridningen av viruset som vi nu ser skett under sensommar eller tidig höst. Även Danmark, Norge och Finland har rapporterat om stor spridning av viruset.

Snabb och omfattande spridning

Sedan introduktionen av Schmallenbergviruset i Europa har EFSA (European Food Safety Agency), liksom många medlemsländer själva, utfört flera studier avseende förekomst såväl som effekter av sjukdomen. Studierna visar sammantaget att en mycket stor andel av de mottagliga populationerna utsattes för smitta och bildade antikroppar redan under hösten 2011, och att andelen antikroppspositiva djur inom

besättningarna också är mycket hög. Samtidigt rapporteras dock att i samtliga infekterade länder är andelen besättningar med konfirmerad infektion (besättningar där virus eller virusgenom isolerats från minst ett djur med kliniska symtom) mycket låg jämfört med totala antalet besättningar i respektive land.

Som mest har virus eller virusgenom påvisats i 6,6 % av fårbesättningar och 4 % av nötkreatursbesättningar. Detta kan bero på att vuxna djur bär på viruset under endast 4-6 dagar och att de måste provtas under pågående infektion för att virus ska hittas. Alternativt kan virus också påvisas i de foster som infekterats i livmodern och som sedan föds med olika symtom.

Otydliga symtom

Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt har tidigare gått ut med uppmaningar till veterinärer och djurägare att vara uppmärksamma på sjukdomstecken hos djur som skulle kunna vara orsakade av Schmollenbergvirus. Inga fall med kliniska symtom hos vuxna djur, förutom dräktighetsrelaterade problem, har hittills rapporterats. Sannolikt har de vuxna djuren inte haft tydliga sjukdomssymtom av viruset.

Läs mer om symtom på Statens veterinärmedicinska anstalts webbplats.

<http://www.sva.se/sv/Djurhalsa1/Far-och-get/Ovriga-anmalningspliktiga-sjukdomar/Schmallenbergvirus/>

Orsakar Schmollenbergvirus problem i fårbesättningar under 2012?

Flera fårägare har hört av sig till veterinärer och till Jordbruksverket då man genom dräktighetsundersökning fått indikationer om att fler tackor än normalt har problem med dräktigheten.

Viruset ger övergående lindrig sjukdom hos vuxna djur men djur som är infekterats i tidig dräktighet kan föda missbildad avkomma eller få andra reproduktionsstörningar. Det finns således en misstanke om att Schmollenbergvirus kan ha orsakat de observerade problemen. Det är dock för tidigt att säga i vilken grad besättningar i Sverige kan ha påverkats av viruset.

Liknande dräktighetsproblem har rapporterats även från andra länder. Effekterna av infektion varierar starkt beroende på hur djuren hålls (exempel tidpunkt för betäckning, koncentrerad betäckning).

Om infektionen sker då en stor andel av djuren befinner sig i första trimestern kan flera av dessa dräktigheter sluta med födsel av dödfödd eller missbildad avkomma. Men följderna behöver inte bli särskilt stora. Detta beror på att symptomen hos vuxna djur är relativt lindriga och att fosterskador endast uppträder om moderdjuret infekteras i första trimestern.

I Sverige är det vektorfri säsong ungefär från november till april. Genom att exempelvis senarelägga betäckningen till början på den vektorfria säsongen kan sjukdomseffekter på avkomman undvikas.

Infektion med besläktade virus ger upphov till livslång immunitet. Det är ännu inte helt klarlagt vilken immunitet som infektion med Schmollenbergvirus ger upphov till.

Situationen analyseras fortlöpande

Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt analyserar situationen för att kunna ge så bra information om sjukdomen som möjligt. Just nu är det omöjligt att säga hur många djur som blivit smittade under 2012 eller om de i så fall är smittade under tidig dräktighet.

Det är också svårt att säga hur viruset uppträder nästa år. Det beror sannolikt på hur många djur som då redan är immuna. Närmast kommer några av de besättningar som konstaterats vara positiva, med avseende på antikropps förekomst i tankmjölk, att undersökas för att bland annat ta reda på utbredningen av smittan i besättningarna. Undersökningen av misstänkta kliniska fall hos vuxna nötkreatur och av missbildad avkomma fortsätter också och veterinär uppmanas fortsätta rapportera fall till Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt.

Åtminstone ett vaccin är under utveckling redan. Eftersom symtom på vuxna djur verkar vara lindriga och snabbt övergående skulle ett vaccin enbart vara användbart om man vill skydda från infektion i tidig dräktighet.

Sedan de första fallen rapporterades har flera studier gjorts för att undersöka risken för smitta till människa och Europeiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) säger nu att det är mycket osannolikt att Schmollenbergvirus utgör någon hälsorisk för människor. Det är inte heller farligt att äta kött eller att dricka mjölk från djur som haft infektionen.

Internationella konsekvenser

Fram till maj 2012 rapporteras alla nya fall av Schmollenbergvirus internationellt och spridningen av det nya viruset har orsakat stopp i handeln med levande djur och genetiskt avelsmaterial till länder utanför EU.

Diskussioner förs i den Europeiska Kommissionen och det internationella handelsorganet WTO eftersom EU anser att viruset inte orsakar så allvarlig sjukdom eller så pass kraftiga ekonomiska förluster att det ska kontrolleras vid handel. Tredje länder däremot vill inte riskera att ta in ett nytt virus genom handeln.